

ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗΣ
ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ

Επιμόρφωση

στα

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ
ΣΠΟΥΔΩΝ

MIS_5035543-ΑΕ4-ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ_ΛΥΚ

ΣΕΝΑΡΙΟ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑΣ

Β΄ ΛΥΚΕΙΟΥ

Έρωτας και γυναίκα στη Λογοτεχνία

ΧΑΡΑΚΟΠΟΥΛΟΣ ΧΡΗΣΤΟΣ

12/05/2023

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

Επιχειρησιακό Πρόγραμμα
Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού,
Εκπαίδευση και Διά Βίου Μάθηση
Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ανάπτυξη - εργασία - αλληλεγγύη

1. ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ ΔΙΔΑΚΤΙΚΟΥ ΣΕΝΑΡΙΟΥ

Δημιουργός: Χαρακόπουλος Χρήστος

Βαθμίδα – Τάξη: Β' Τάξη Γενικού Λυκείου

Εμπλεκόμενες γνωστικές περιοχές και συμβατότητα με ΠΣ

Γνωστικό αντικείμενο: Λογοτεχνία

Θεματική ενότητα: «Αγάπη και Έρωτας»

Τίτλος σεναρίου: Έρωτας και γυναίκα στη Λογοτεχνία

Εισαγωγή

Το παρόν σενάριο αποτελεί μία πρόταση για τη διδασκαλία των ποιημάτων «Μόνο γιατί μ' αγάπησες» της Μαρίας Πολυδούρη και «Ο Πληθυντικός Άριθμός» της Κικής Δημουλά.

Σύμφωνα με τις οδηγίες του Νέου Προγράμματος Σπουδών τα δύο παραπάνω ποιήματα δύναται να διδαχτούν βάσει της χρονολογικής σειράς της συγγραφής τους, ώστε οι μαθητές/-τριες να κατανοήσουν τις αλλαγές που συντελούνται στην ποίηση με την πάροδο του χρόνου.

Κοινός άξονας των δύο ποιημάτων είναι η Αγάπη και ο Έρωτας των ποιητριών προς τους αγαπημένους τους. Η διδασκαλία των ως άνω αναφερόμενων ποιημάτων μπορεί να εμπλουτιστεί και με συστάδα άλλων κειμένων που πραγματεύονται, επίσης, τον έρωτα, όπως είναι «Ρωμαίος και Ιουλιέτα» του Ουίλιαμ Σαίξπηρ, «Στέλλα Βιολλάντη» του Γρηγόριου Ξενόπουλου, «Αντιγόνη» του Σοφοκλή κ.ά. (βλ. Παράρτημα Γ και Δ).

Χρονική διάρκεια: 3 διδακτικές ώρες

2. ΣΚΕΠΤΙΚΟ ΣΕΝΑΡΙΟΥ, ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟ/ ΓΝΩΣΤΙΚΟ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ

Η αγάπη και ο έρωτας αποτελούν συναισθήματα που βιώνουν οι περισσότεροι έφηβοι. Το σκεπτικό της σύνταξης του παρόντος διδακτικού σεναρίου στηρίζεται, λοιπόν, σε αυτό το συναίσθημα. Το περιεχόμενο, επίσης, των δύο ποιημάτων ανταποκρίνεται στην ηλικιακή κατηγορία των μαθητών και μαθητριών της Β' τάξης Γενικού Λυκείου.

3. ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΕΣ ΓΝΩΣΕΙΣ ΚΑΙ ΕΠΙΘΥΜΗΤΕΣ ΔΕΞΙΟΤΗΤΕΣ

- Γνώση βασικών στοιχείων της Λογοτεχνίας (τεχνοτροπίες, αφηγηματικοί τρόποι, αφηγηματικές τεχνικές, χαρακτηριστικά παραδοσιακής και σύγχρονης ποίησης)
- Δεξιότητα χρήσης Η/Υ και διαδικτύου

4. ΣΚΟΠΟΣ ΣΕΝΑΡΙΟΥ - ΠΡΟΣΔΟΚΩΜΕΝΑ ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Σκοπός

Σκοπός της διδασκαλίας είναι η κατανόηση της πρόσληψης της έννοιας του έρωτα εκ μέρους των δύο ποιητικών υποκειμένων και η αναγνωστική απόλαυση των δύο ποιημάτων εκ μέρους των μαθητών/-τριών.

Γενικοί Στόχοι:

Με τη διδασκαλία επιδιώκεται οι μαθητές και μαθήτριες:

- Να αναπτύξουν τις αναγνωστικές και ερμηνευτικές δεξιότητές τους,
- Να «συνδιαλεχτούν» δημιουργικά και ψυχαγωγικά με την ποίηση.

Μερικοί Στόχοι:

- Να «ξεκλειδώσουν» την έννοια του έρωτα, όπως αυτή εκφράζεται διακειμενικά στα δοθέντα λογοτεχνικά κείμενα.
- Να συγγράψουν δικά τους κείμενα για την Αγάπη και τον Έρωτα.

Προσδοκώμενα Αποτελέσματα:

Με το πέρας της διδασκαλίας οι μαθητές και οι μαθήτριες αναμένεται:

- Να γίνουν κριτικά σκεπτόμενοι αναγνώστες,
- Να είναι σε θέση να διακρίνουν λυρικά και υπερρεαλιστικά στοιχεία σε άλλα ποιήματα,
- Να είναι σε θέση να εντοπίζουν τις διαφορές στην ποίηση της Πολυδούρη και της Δημουλά.

5. ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΤΗΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ ΚΑΙ ΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΗ ΥΛΙΚΟΤΕΧΝΙΚΗ ΥΠΟΔΟΜΗ

Οργάνωση της τάξης: Χωρισμός των μαθητών/-τριών σε ομάδες

Εκπαιδευτικό υλικό: Βίντεο, ψηφιακό υλικό, φύλλα εργασίας

Αξιοποίηση εποπτικών μέσων και Τ.Π.Ε.: βιντεοπροβολέας ή διαδραστικός πίνακας, διαδίκτυο, e-class ή e-me, padlet.

6. ΔΙΔΑΚΤΙΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ

Διδακτικές μέθοδοι: διερευνητική, ομαδοσυνεργατική, βιωματική

Εφαρμογή λογοτεχνικής θεωρίας: θεωρία πρόσληψης

Ρόλος του εκπαιδευτικού: διαμεσολαβητικός, υποστηρικτικός, εμπυχωτικός.

Αφόρμηση / Πριν από την ανάγνωση: Αντεστραμμένη τάξη (προεργασία στο σπίτι από τους μαθητές)-προβολή βίντεο (στην τάξη).

Κατά την Ανάγνωση: ερμηνευτική προσέγγιση του ποιήματος και ερμηνεία του στοιχείου του έρωτα μέσα από κειμενικούς δείκτες.

Μετά την ανάγνωση: διάλογος για το θέμα της Αγάπης και του Έρωτα. Προσωπικές τοποθετήσεις μαθητών: παρουσίαση στάσεων, βιωμάτων και έκφραση συναισθημάτων.

Δραστηριότητες ατομικές και ομαδικές /Φύλλα εργασίας: ασκήσεις δημιουργικής γραφής, δραματοποίηση, δημιουργία ψηφιακού υλικού.

7. ΑΝΑΛΥΤΙΚΗ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΔΙΔΑΚΤΙΚΗΣ ΠΟΡΕΙΑΣ

Α. Διδασκαλία ποιήματος «Μόνο γιατί μ' αγάπησες», Πολυδούρη (1 διδακτική ώρα)

Πριν από την ανάγνωση

Προεργασία στην τάξη

Μέθοδος ανεστραμμένης τάξης: Ο/η εκπαιδευτικός χωρίζει στην e-class ή e-me τους/τις μαθητές/τριες σε τέσσερις ομάδες και αναθέτει φύλλο εργασίας με ερωτήσεις (βλ. Παράρτημα Α. Φύλλο Εργασίας 1). Οι ομάδες μπορούν να αναρτήσουν τις απαντήσεις τους στο padlet της τάξης.

Στην τάξη (Αφόρμηση)

-Οι μαθητές μέσω εκπροσώπων παρουσιάζουν τις πληροφορίες στην ολομέλεια της τάξης.

-Ο εκπαιδευτικός παρουσιάζει με βιντεοπροβολέα μελοποιημένο το ποίημα (βλ. δικτυογραφία).

Ανάγνωση ποιήματος

-Ο εκπαιδευτικός διαβάζει το ποίημα χρωματίζοντας τα σημεία στα οποία θέλει να δώσει έμφαση.

Μετά την ανάγνωση

Ο εκπαιδευτικός χωρίζει τους/τις μαθητές/τριες σε έξι ομάδες, δίνει φύλλο εργασίας με ερωτήσεις (βλ. Παράρτημα Α. Φύλλο Εργασίας 2) και ακολουθεί συζήτηση.

Προτεινόμενες δραστηριότητες: - Άσκηση δημιουργικής γραφής στο σπίτι (βλ. Παράρτημα Α. Φύλλο Εργασίας 3).

Β. Διδασκαλία ποιήματος «Ο Πληθυντικός Άριθμός», Δημουλά (1 διδακτική ώρα)

Πριν από την ανάγνωση

Προεργασία στην τάξη

Μέθοδος ανεστραμμένης τάξης: Ο/η εκπαιδευτικός χωρίζει στην e-class ή e-me τους/τις μαθητές/τριες σε τέσσερις ομάδες και αναθέτει φύλλο εργασίας με ερωτήσεις (βλ. Παράρτημα Β. Φύλλο Εργασίας 1). Οι ομάδες μπορούν να αναρτήσουν τις απαντήσεις τους στο radlet της τάξης.

Στην τάξη (Αφόρμηση)

-Οι μαθητές/-τριες μέσω εκπροσώπων παρουσιάζουν τις πληροφορίες στην ολομέλεια της τάξης.

-Ο εκπαιδευτικός παρουσιάζει με βιντεοπροβολέα μελοποιημένο το ποίημα και απόσπασμα από συνέντευξή της (βλ. δικτυογραφία).

Ανάγνωση ποιήματος

- Η τάξη χωρίζεται σε τέσσερις ομάδες και εκπρόσωπος από κάθε ομάδα αναλαμβάνει να διαβάσει και από μία στροφή στην τάξη.

Μετά την ανάγνωση

Ο/η εκπαιδευτικός δίνει ατομικό φύλλο εργασίας στους μαθητές με ερωτήσεις (βλ. Παράρτημα Β. Φύλλο Εργασίας 2).

Προτεινόμενες δραστηριότητες:

Ο/η εκπαιδευτικός ζητάει από τους/τις μαθητές να αναζητήσουν στίχους, ρητά, αποφθέγματα, τραγούδια σχετικά με τον έρωτα και να τα αναρτήσουν στο radlet.

Γ. 3^η διδακτική ώρα: Δραστηριότητες

- Παρουσίαση των ανατεθεισών εργασιών δημιουργικής γραφής των μαθητών/τριών στην τάξη.

- **Δραματοποίηση:** Ο/η εκπαιδευτικός δίνει απόσπασμα από το θεατρικό Έργο «Ρωμαίος και

Ιουλιέτα» του Σαίξπηρ και ζητά από τους/τις μαθητές/-τριες να δραματοποιήσουν μία σκηνή.

Σημείωση 1: Ο/η εκπαιδευτικός μπορεί να αντλήσει μία σκηνή Αγάπης από το κείμενο του Σαίξπηρ που μπορεί να βρει στη δικτυογραφία.

Σημείωση 2: Εφόσον υπάρχει διαθέσιμος χρόνος μπορεί να δώσει ως άσκηση δημιουργικής γραφής να αυτοσχεδιάσουν και να αλλάξουν τους στίχους του Σαίξπηρ, μεταφέροντας την ιστορία Αγάπης στο σήμερα, με άλλους ήρωες και άλλους διαλόγους (γιατί όχι χιουμοριστικούς).

Ατομική άσκηση δημιουργικής γραφής για το σπίτι

Ο/η διδάσκων/-ουσα δίνει απόσπασμα από το μυθιστόρημα του Γρηγορίου Ξενόπουλου, «Στέλλα Βιολάντη» με άσκηση δημιουργικής γραφής. (βλ. Παράρτημα Γ, Φύλλο Εργασίας).

8. ΠΙΘΑΝΕΣ ΕΠΕΚΤΑΣΕΙΣ - ΠΡΟΣΑΡΜΟΓΕΣ ΣΕΝΑΡΙΟΥ

- Το σενάριο μπορεί να αξιοποιηθεί και σε εξ αποστάσεως εκπαίδευση.
- Μπορούν να αξιοποιηθούν και άλλα κείμενα (εμπλουτισμός) με θέμα την Αγάπη και τον Έρωτα (Σαίξπηρ, «Ρωμαίος και Ιουλιέτα», Γ. Ξενόπουλος, «Στέλλα Βιολάντη», «Αντιγόνη» του Σοφοκλή, κείμενα αρχαιοελληνικής λυρικής ποίησης.
- Αξιοποίηση του graphic novel Ερωτόκριτος για ποικίλες δράσεις.

9. ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ – ΔΙΚΤΥΟΓΡΑΦΙΑ

Βιβλιογραφία

Ανθολογία Ελληνικής Ποιήσεως, τ.Δ., (1979). Αθήνα: Εκδοτική Εστία (σσ. 1800-1801)

Γούτσης, Γ., Ράγκος, Γ., Παπαπάρκος, Δ. (2016). *Ερωτόκριτος (Graphic Novel)*. Αθήνα: Polaris

Δημουλά, Κ. (1970). *Το λίγο του κόσμου*. Αθήνα: Αθήνα.

Ι.Ε.Π. (2022). *Πρόγραμμα Σπουδών Λογοτεχνίας στις τάξεις Α', Β', Γ' Λυκείου*. Αθήνα.

ΙΕΠ. (2018). *Κείμενα Νεοελληνικής Λογοτεχνίας*. Β' τεύχος, Β' Λυκείου. Αθήνα: Ινστιτούτο Τεχνολογίας Υπολογιστών και Εκδόσεων «ΔΙΟΦΑΝΤΟΣ».

ΙΕΠ. (2018). *Νεοελληνική Λογοτεχνία Γ' Γενικού Λυκείου, Ομάδας Προσανατολισμού Ανθρωπιστικών Σπουδών*. Αθήνα: Ινστιτούτο Τεχνολογίας και Υπολογιστών και Εκδόσεων «ΔΙΟΦΑΝΤΟΣ».

Ξενόπουλος, Γρ. (1984). *Στέλλα Βιολάντη*. Αθήνα: Αδελφοί Βλάσση.

Πολυδούρη, Μ. (2015). *Οι τριλιες που σβήνουν*. Αθήνα: Εντύποις.

ΥΠΑΙΘ. (2000). *Αξιολόγηση των μαθημάτων Γ' Λυκείου στη Νεοελληνική Λογοτεχνία. (Μάθημα Κατεύθυνσης)*. Τεύχος Β'. Ποίηση. Αθήνα: ΚΕΕ.

Δικτυογραφία

Δημουλά, Κ. «Ο Πληθυντικός Άριθμός» (κείμενο):

http://ebooks.edu.gr/ebooks/v/html/8547/2712/Neoelliniki-Logotechnia_G-Lykeiou-AnthrSp_html-empl/index_1_16.html

Δημουλά, Κ. «Ο Πληθυντικός Άριθμός» (βίντεο):

<https://www.youtube.com/watch?v=9G364qxNpLs>

<https://www.youtube.com/watch?v=lfqHEI-ww34>

Πολυδούρη, Μ. «Μόνο γιατί μ' αγάπησες» (κείμενο):

http://ebooks.edu.gr/ebooks/v/html/8547/2712/Neoelliniki-Logotechnia_G-Lykeiou-AnthrSp_html-empl/index_1_08.html

Πολυδούρη, Μ. «Μόνο γιατί μ' αγάπησες» (βίντεο):

<https://www.youtube.com/watch?v=qvnr265nD28>

<https://www.youtube.com/watch?v=SyVCf0Jz5Mo>

Σαίξπηρ, «Ρωμαίος και Ιουλιέτα» (e-book):

<https://www.ebooks4greeks.gr/ρωμαιοσ-και-ιουλιετα>

Ξενόπουλος, Γρ. «Στέλλα Βιολάντη» (e-book):

<http://etolikotheater.weebly.com/uploads/7/3/2/7/7327842/downloaded.pdf>

ΚΕΕ

http://www.kee.gr/html/themata_main.php

10. ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Α

Μαρία Πολυδούρη (1902-1930)

Μόνο γιατί μ' αγάπησες

Δέν τραγουδῶ, παρά γιατί μ' αγάπησες

στά περασμένα χρόνια.

Καί σέ ἤλιο, σέ καλοκαιριοῦ προμάντεμα

καί σέ βροχή, σέ χιόνια,
δέν τραγουδῶ παρά γιατί μ' ἀγάπησες.

Μόνο γιατί μέ κράτησες στά χέρια σου
μιά νύχτα καί μέ φίλησες στό στόμα,
μόνο γι' αυτό εἶμαι ὠραία σάν κρίνο ὀλάνοιχτο
κι ἔχω ἓνα ρῖγος στήν ψυχή μου ἀκόμα,
μόνο γιατί μέ κράτησες στά χέρια σου.

Μόνο γιατί τά μάτια σου μέ κύτταξαν
μέ τήν ψυχή στό βλέμμα,
περήφανα στολίστηκα τό ὑπέρτατο
τῆς ὕπαρξής μου στέμμα,
μόνο γιατί τά μάτια σου μέ κύτταξαν.

Μόνο γιατί μ' ἀγάπησες γεννήθηκα
γι' αυτό ἡ ζωή μου ἐδόθη
στήν ἄχαρη ζωή τήν ἀνεκπλήρωτη
μένα ἡ ζωή πληρώθη.
Μόνο γιατί μ' ἀγάπησες γεννήθηκα.
Μονάχα γιατί τόσο ὠραῖα μ' ἀγάπησες
ἔζησα, νά πληθαίνω
τά ὄνειράτά σου, ὠραῖε, πού βασίλεψες
κι ἔτσι γλυκά πεθαίνω
μονάχα γιατί τόσο ὠραῖα μ' ἀγάπησες.

(Οἱ τρίλιες πού σβήνουν, 1928)

Φύλλο Εργασίας 1 (eclass/e-me)

ΟΜΑΔΑ Α

Στο ποίημα της Πολυδούρη είναι διάχυτο το αίσθημα της μελαγχολίας. Ποια είναι η αιτία της θλίψης της ποιήτριας; Σε ποιο στίχο/-ους του ποιήματος αποδίδεται καλύτερα;

ΟΜΑΔΑ Β

Η ποίηση της Πολυδούρη χαρακτηρίζεται από έναν πρωτογενή λυρισμό, αυθορμητισμό και ειλικρίνεια. Να εντοπίσετε στοιχεία της γλώσσας και του περιεχομένου που να αναδεικνύουν τα γνωρίσματα αυτά.

ΟΜΑΔΑ Γ

Ο Κώστας Στεργιόπουλος γράφει «Τα ποιήματα της Πολυδούρη μοιάζουν με σελίδες ημερολογίου ή με ερωτικές επιστολές». Με ποιους στίχους του ποιήματος υποστηρίζεται η παραπάνω άποψη;

ΟΜΑΔΑ Δ

Ο έρωτας παρουσιάζεται στο ποίημα εξιδανικευμένος. Να τεκμηριώσετε την απάντησή σας με στίχους του ποιήματος.

Φύλλο Εργασίας 2 (Στην τάξη)

ΟΜΑΔΑ Α

Να σχολιάσετε τον τίτλο του ποιήματος.

ΟΜΑΔΑ Β

Υπογραμμίστε τα ρήματα του ποιήματος. Σε ποιο χρόνο βρίσκονται; Ποια είναι η λειτουργία του χρόνου αυτού στο ποίημα;

ΟΜΑΔΑ Γ

Ποια λέξη και ποιος στίχος επαναλαμβάνεται στο ποίημα; Πώς λειτουργεί στο ποίημα αυτή η επανάληψη;

ΟΜΑΔΑ Δ

Ο έρωτας εξαγνίζει και καταξιώνει τη ζωή και την τέχνη της ποιήτριας. Με ποιους στίχους επαληθεύεται αυτή η διαπίστωση;

ΟΜΑΔΑ Ε

«Περήφανα στολίστηκα το υπέρτατο
της ύπαρξής μου στέμα»

Πώς αντιλαμβάνεστε το νόημα των παραπάνω στίχων;

ΟΜΑΔΑ ΣΤ

Το επίθετο «ωραίος» επαναλαμβάνεται στο ποίημα. Ποια νομίζετε ότι είναι η σημασία της επανάληψης;

Φύλλο Εργασίας 3 (Άσκηση δημιουργικής γραφής)

Επιλέξτε μια από τις παρακάτω ασκήσεις δημιουργικής γραφής.

Άσκηση 1

Το ποίημα έχει χαρακτηριστικά της παραδοσιακής ποίησης. Να συμπληρώσετε τους παρακάτω κενούς με δικούς σας στίχους σύμφωνα με τα χαρακτηριστικά της σύγχρονης ποίησης. Δώστε έναν τίτλο στο νέο δικό σας ποίημα.

Τίτλος:.....

Μόνο.....

μέ την ψυχή.....

περήφανα.....

τῆς ὕπαρξής μου.....

.....τά μάτια σου.....

.....γεννήθηκα

.....ή ζωή μου.....

..... άνεκπλήρωτη.

(Εναλλακτικά)

Άσκηση 2

Κυκλώστε στο ποίημα της Πολυδούρη λέξεις που αποκαλύπτουν τη συναισθηματική κατάσταση της ηρωίδας (ο αριθμός των λέξεων δεν είναι περιοριστικός) και γράψτε με αυτές μια σύντομη ιστορία με θέμα την αγάπη.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Β

Κική Δημουλά

Ό Πληθυντικός Άριθμός

Ό έρωτας,
όνομα ούσιαστικόν,
πολύ ούσιαστικόν,
ένικοϋ άριθμοϋ,
γένους οϋτε θηλυκοϋ οϋτε άρσενικοϋ,
γένους άνυπεράσπιστου.
Πληθυντικός άριθμός
οι άνυπεράσπιστοι έρωτες.

Ό φόβος,
όνομα ούσιαστικόν,
στήν άρχή ένικός άριθμός
καί μετά πληθυντικός:
οι φόβοι.
Οι φόβοι
για όλα από δῶ και πέρα.

Ή μνήμη,
κύριο όνομα τῶν θλίψεων³,
ένικοϋ άριθμοϋ,
μόνον ένικοϋ άριθμοϋ
καί άκλιτη.
Ή μνήμη, ή μνήμη, ή μνήμη.

Ή νύχτα,
όνομα ούσιαστικόν,
γένους θηλυκοϋ,
ένικός άριθμός.
Πληθυντικός άριθμός
οι νύχτες.
Οι νύχτες από δῶ και πέρα.

(Τό λίγο τοϋ κόσμου, 1971)

Φύλλο Εργασίας 1 (Για eclass ή e-me)

ΟΜΑΔΑ Α

Η ποιήτρια πραγματεύεται στο ποίημά της μία συνηθισμένη ιστορία μ' έναν πρωτότυπο τρόπο. Ποιος είναι αυτός;

ΟΜΑΔΑ Β

Να εντοπίσετε στοιχεία υπερρεαλιστικής ποίησης στο ποίημα της Κικής Δημουλά.

ΟΜΑΔΑ Γ

Ποια σχέση έχουν μεταξύ τους οι τέσσερις βασικές έννοιες του ποιήματος: έρωτας, φόβος, μνήμη, νύχτα;

ΟΜΑΔΑ Δ

Με ποιες τεχνικές αξιοποιεί η ποιήτρια τις δυνατότητες που παρέχει η γλώσσα;

Φύλλο Εργασίας 2 (Στην τάξη)

Προτεινόμενες ερωτήσεις

(Ο/η εκπαιδευτικός ανάλογα με τον χρόνο που έχει στη διάθεσή του και την ανταπόκριση των μαθητών/-τριών μπορεί να επιλέξει μερικές από τις κάτωθι ερωτήσεις)

1. Ποιο πρόβλημα των ανθρώπινων σχέσεων εντοπίζετε στο ποίημα;
 2. Ποια είναι η επίδραση του χρόνου στις ανθρώπινες σχέσεις;
 3. Ποια είναι τα χαρακτηριστικά του έρωτα σύμφωνα με το ποίημα;
 4. Πού εντοπίζεται στο ποίημα η σχέση της μνήμης με τη θλίψη;
 5. Πώς μεταβάλλονται οι έννοιες «έρωτας», «φόβος», «νύχτα» με την απόδοσή τους σε πληθυντικό αριθμό; Γιατί κατά τη γνώμη σας η «μνήμη» είναι «μόνο ενικού αριθμού και άκλιτη»;
 6. Το ποίημα ανήκει στην παραδοσιακή ή σύγχρονη ποίηση;
 7. Πώς εκφράζεται ο Έρωτας στο συγκεκριμένο ποίημα;
 8. Ποιες ομοιότητες/διαφορές εντοπίζετε με το ποίημα της Πολυδούρη; (Πώς «συνομιλούν» τα δύο κείμενα μεταξύ τους;)
 9. Ποια συναισθήματα σας δημιούργησε αυτό το ποίημα; Ποιο σας άρεσε περισσότερο; Γιατί;
-

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Γ

Φύλλο Εργασίας

Ατομική άσκηση δημιουργικής γραφής για το σπίτι

Αφού διαβάσετε το παρακάτω απόσπασμα να συνεχίσετε την ιστορία δίνοντας ένα άλλο τέλος στην ιστορία.

Ο ΧΡΗΣΤΑΚΗΣ ΖΑΜΑΝΟΣ υπηρετούσε ως υπάλληλος στο αγγλικό τυπογραφείο της Ζακύνθου, όπου και γνώρισε τη Στέλλα, την κόρη του πλούσιου μεγαλέμπορου Παναγή Βιολάντη. Μην έχοντας πώς να της εκμυστηρευτεί τον έρωτά του της έστειλε ένα γράμμα και με τον ίδιο τρόπο τού απάντησε θετικά κι εκείνη. Παίρνοντας το ανέλπιστο γράμμα ο καυχησιάρης νέος δεν κρατήθηκε και έσπευσε να ανακοινώσει το περιεχόμενό του· η είδηση όμως έφτασε κι ως τ' αυτιά του πατέρα της, ο οποίος θεώρησε προσβολή τη σύνδεση του ονόματος της κόρης του με το όνομα ενός παρακατιανού του. Πλημμυρισμένος από οργή, αφού της έκανε αυστηρότατες παρατηρήσεις, την έδειρε και την έριξε στη σοφίτα του αρχοντικού του, όπου και την εγκατέλειψε· στο μεταξύ ο Χρηστάκης Ζαμάνος είχε παντρευτεί άλλη, ενώ η ανυποψίαστη Στέλλα μαράζωνε από τον καημό της.

[...] Η Στέλλα κλονίσθηκε από παλμό δυνατό. Στην αρχή τής ήλθε να το αρνηθεί, να το κρύψει. Όχι, δεν ήταν αυτός ο λόγος... Αλλά έπειτα συλλογίσθηκε ότι μια που άρχισε, έπρεπε να τα πει όλα· και σα να το ήξερε πως ήταν η τελευταία φορά που θα μιλούσε, άντλησε διαμιάς όσο θάρρος υπήρχε στα βάθη της παρθενικής της ψυχής, και είπε:
— Ναι, τον αγαπώ. Αν δεν τον αγαπούσα, δε θα του έδινα ακρόαση· αν δεν τον αγαπούσα, δε θα μ' έγνοιαζε για το γράμμα, —ούτε η πρώτη είμαι ούτε η ύστερη— δε θα επίμενα ολωσδιόλου, και θα έπαιρνα όποιον ήθελε ο πατέρας μου. Μα τον αγαπώ, και θα κάμω ό,τι μπορέσω για να τον πάρω.

— Βγάλ' το αυτό από το νου σου, γιατί ο πατέρας σου δεν τ' ακούει! είπε η Βιολάνταινα.

— Ποιος το ξέρει!... Μπορεί στο τέλος να με λυπηθεί και να δει το σωστό. Έχουμε τόσα παραδείγματα!

— Α! τέτοιες ελπίδες έχεις; ω, κακομοίρα, κακομοίρα! δεν τον ξέρεις τον πατέρα σου!

— Μπορεί· μα εμένα δε με χωράει άλλο ετούτο το σπίτι.

Διαμιάς η Στέλλα έγινε μελαγχολική. Εκάθισε πάλι στο διβανάκι, και με φωνή περίλυπη, σα να μιλούσε μονάχη της, εξακολούθησε:

— Όχι! δε με χωράει το σπίτι... Σε κάθε χτύπημα που μου δίνουν, ακούω μέσα μου σα μια φωνή να μου λέει: «Φύγε!... Φύγε!...»

Η Βιολάνταινα όρμησε έξω φρενών, με τα χέρια σηκωμένα, με τα μάτια άγρια.

— Τι είπες; εφώνασε· να φύγεις; ω, συφορά μου και μαυρίλα μου!... να φύγεις;

— Δεν είπα τέτοιο πράμα! είπε η Στέλλα με περιφρόνηση. Σεις μου το λέτε με τον τρόπο σας.

— Όχι, το είπες! αντείπε η Βιολάνταινα· είπες πως θα φύγεις! και για κοίταξε καλά, γιατί εγώ δεν...

Ο θυμός έπνιξε τη φωνή της. Κι έβλεπε τριγύρω της, σαν να εζητούσε ν' αρπάξει τίποτα για να κτυπήσει τη Στέλλα [...].

Γρ. Ξενόπουλος, Στέλλα Βιολάντη

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Δ

Συστάδα κειμένων για περαιτέρω μελέτη και αξιοποίηση

Α. Μυρτιώτισσα: Σ' αγαπώ

Σ' αγαπώ δεν μπορώ
τίποτ' άλλο να πω
πιο βαθύ, πιο απλό,
πιο μεγάλο!

Μπρος στα πόδια σου εδώ
Με λαχτάρα σκορπώ
Τον πολύφυλλο ανθό
Της ζωής μου.
Ω μελίσι μου, πιες
απ' αυτόν τις γλυκές,
τις αγνές ευωδιές
της ψυχής μου!
Τα δυο χέρια μου – να!
στα προσφέρω δετά,
για να γείρεις γλυκά
το κεφάλι,
κ' η καρδιά μου σκιρτά
κι όλη ζήλεια ζητά
να σου γίνει ως αυτά προσκεφάλι!
Και για στρώμα καλέ,
πάρε όλην εμέσβήσ' τη φλόγα σε με
της φωτιάς σου,
ενώ δίπλα σου εγώ
τη ζωή θ' αγρικώ
να κυλάει στο ρυθμό
της καρδιάς σου!...
Σ' αγαπώ δεν μπορώ
τίποτ' άλλο να πω
πιο βαθύ, πιο απλό,
πιο μεγάλο!

Πώς εκφράζεται το αίσθημα του έρωτα στο παραπάνω ποίημα; Ποιες ομοιότητες παρατηρείτε με το ποίημα της Μαρίας Πολυδούρη;

Β. Γ. Αηδονόπουλος: Μόνο για την αγάπη

Μόνο για την Αγάπη ας προσπεράσω
κι αυτή τη δύσκολή μου ανηφοριά,
κι ας προσπαθήσω να χαμογελάσω
σαν το λουλούδι στην καλοκαιριά...
Μόνο για την Αγάπη ίσως αξίζει
την πρώιμη μοναξιά μου ν' αρνηθώ,
πριν, όπως το νερό, που πλημμυρίζει,
με παρασύρει μέσα στο βυθό!
Γύρω μου τάφοι, γύρω μου τα δάκρυα
κάποιων ματιών που κλάψανε πιστά.
Μα εγώ θα μείνω εδώ, σε κάποιαν άκρια,
με τα δικά μου βλέφαρα κλειστά.
Χωρίς να βλέπω τίποτα απ' τη μπόρα,
κι ας είναι σαν το δέντρο να μαδώ.
Τώρα που όλα τριγύρω σβήνουν ... Τώρα!
Μόνο για την Αγάπη, που είναι εδώ!

Πώς χαλυβδώνει η Αγάπη τον ποιητή για να ξεπεράσει τις δυσκολίες; Ποιες ομοιότητες παρατηρείτε με το ποίημα της Πολυδούρης;

Ε. Μπράουνιγκ, Σονέτο ΧLIII, Απ' τα Πορτογαλικά

Πώς σ' αγαπώ; Τους τρόπους ας μετρήσω.
Σ' αγαπώ στο βάθος, πλάτος και ύψος
που η ψυχή μου δύναται να φτάσει, σαν ψάχνει αόρατη
να βρει το τέλος του Είναι και της Χάρης της ιδανικής.
Σ' αγαπώ στο επίπεδο της ταπεινότερης
καθημερινής ανάγκης, κάτω απ' τον ήλιο ή του κεριού
το φως.
Σ' αγαπώ ελεύθερα, όπως παλεύουν οι άντρες
για το Δίκιο.
Σ' αγαπώ αγνά, όπως απεχθάνονται τον Έπαινο.
Σ' αγαπώ με το πάθος που έντυνα
παλιά τις λύπες μου και με την πίστη
των παιδικών μου χρόνων.
Σ' αγαπώ με μιαν αγάπη που νόμιζα πως έχασα
μαζί με τους χαμένους μου αγίους – σ' αγαπώ
με την ανάσα,
τα χαμόγελα, τα δάκρυα όλης της ζωής μου! – και αν
ο Θεός ορίσει,
θα σ' αγαπώ περισσότερο μετά το θάνατο.

Ποια δύναμη έχει ο έρωτας στο ποίημα αυτό; Βρίσκετε αναλογίες με το ποίημα

της Πολυδούρη.

11. ΑΝΑΣΤΟΧΑΣΜΟΣ

Αναστοχασμός γύρω από το αν:

-
- Επιτεύχθηκε ο γενικός σκοπός;
 - Επιτεύχθηκαν οι γενικοί στόχοι;
 - Επιτεύχθηκαν οι μερικοί στόχοι;
 - Υπάρχουν δυνατότητες βελτίωσης (τι πήγε καλά τι άσχημα κατά τη διδασκαλία;)

Η παρούσα εργασία αποτελεί προϊόν αποκλειστικά προσωπικής εργασίας, εκτός από τις πηγές που έχουν αξιοποιηθεί, οι οποίες ρητώς αναφέρονται στη βιβλιογραφία και τη δικτυογραφία.